

Автор висловлює щирі подяки за допомогу у підготовці та виданні цієї книжки колективу ТОВ ІРК "Виробник України", який очолює Сергій Олександрович Шацький, керівництву "Заводу компресорів", де директором Костянтин Ілліч Струцко. Ці підрозділи входять до складу нордівської корпорації, президентом якої є Герой України, народний депутат Валентин Іванович Ландик.

Окрема велика подяка – творчому колективу Українського культурологічного центру м.Донецька, керманічем якого з дня його заснування є доктор технічних наук, професор Володимир Стефанович Білецький, що став безпосереднім ініціатором цього видання.

*Я хвіртку уперше на луки відкрив,
Як люк відчиняють у Космос.
А там у росі день новий зеленів,
На прив'язі паслися кози.*

*Там хлопці ганяли між вербами м'яч,
Із нір ховрашків виливали,
А квочка своїх неслухнят-курчєнят
До купи сварливо збирала.*

*Десь поруч сріблився, мов стрічка, струмок,
Вмивалось у копанці сонце...
Я хвіртку відкрив на стежину, немов
У Всесвіт – маленьке віконце.*

*... Відтоді сплигло вже чимало часу –
Багнукою луки злизало,
Не чути футбольну юрбу голосну,
І верб коло ставу не стало...*

*Та я пам'ятаю на травах росу
І хвіртку, яка так співала!*

ЮРІЙ ДОЦЕНКО

***ВЕРЕСНЕВА
ПАМОРОЗЬ***

ПОЕЗІЇ

УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР
ДОНЕЦЬК – 2007

УДК. 84 (2=Укр) 6
Д 36
ISBN 978-966-2018-04-2

Д 36 Доценко Ю. Т.

Вереснева паморозь. *Поезії*. - Український
культурологічний центр: Донецьк, 2007. -
124 с.

*До нової збірки донецького поета Юрія
Доценка увійшли вірші, написані
здебільшого останнім часом на малій
батьківщині. У книзі - спогади про
дитинство, юність, кохання, роздуми про
рідний край, про розмаїття і
швидкоплинність людського буття.*

ISBN 978-966-2018-04-2

© Доценко Ю. Т., 2007
© Український культурологічний
центр, 2007

ЩИРЕ СЛОВО ЗЕМЛЯКА

Коли я беру в руки якусь книжку, то відразу заглядаю у передмову або в коротеньку біографію: а хто такий це написав і що він хоче мені сказати? Це - щодо прози, тим більше публіцистики чи різних мемуарів. А коли трапляється поезія, то відразу відкриваю навмання будь-яку сторінку і читаю: чи співзвучні настрою вірші? Взагалі, поезія це, чи так собі натужно римовані рядки? Адже поет, якщо він поет, видихає із себе почуття, пише більше серцем, ніж розумом. Там не треба шукати якоїсь логіки, сурово скроєного сюжету, або яскраво в репортажному стилі відображеної події. Бодай одне слово чи строфа спроможні інколи блискавично викликати спогад про якийсь забутий відрізок твого життя, його відтінок, хвилюючий епізод.

Це стосується, звичайно, лірики - того роду поезії, що найближче пов'язана з музикою, справи, як кажуть, тонкої і тендітної, що не любить галасу буття, кличе в затінок побути на самоті, відпочити від нього. Поезія Юрія Доценка саме така - спокійна, розважлива, поміркована, щемливо інтимна. Уже самі назви збірок його віршів, що виходили з 1984 року, говорять про це: "Літо чебрецеве", "Дерев мотив глибинний", "Золотий апостроф", "Осінні багаття". З їх сторінок постає природа у всьому розмаїтті, але така, що, пройшовши через чутливе серце поета, стає живою, людяною, пульсуючою, наче кров у жилах. От подивіться:

*В травневім лузі,
Як в Зеленій книзі -
Картинки-ілюстрації живі:
Туман від сонця утікає низом,
Торкає неба леміш журавлів,
Пірнають у ставок із греблі верби
Плакучим віттям на вечірнім тлі,
На тихім плесі плава білий лебідь,
Шугає дикий кобець угорі,
Бджола летить натомлено до вулику,
Під стріху повертають горобці,
Через місток іде рибалка з вудкою*

*І низкою дзеркальних карасів.
Сусід Василь телятко відпинає
Й жене разом з гусятами у двір,
Водою із криниці поливає
Старенька мама ранні огірки...*

Читаєш це, та майже і все інше, написане поетом, і, зрештою, збагнеш: та це ж не лише природа з лелеками, росами, шепотінням беріз, ночами, що зірки розстеляють, травами, мов зеленими книгами. Ні, то ти сам у природі і природа в тобі злиті воєдино.

Таке головне враження від поезії Доценка загалом.

Та воно, звичайно, суто суб'єктивне. Доречно з цього приводу жартував Козьма Прутков, що, мовляв, у всякого кравця свій погляд на мистецтво. Тобто, краще самому почитати, аби мати якусь уявлення. Тим більше, що говорити прозою про поезію - справа невдячна і марна. Важливо інше. У нашому, вкрай зросійщеному Донецькому краї є люди, які плекають і підносять українське слово. Їх з роками стає все більше, а значить, воно живе і буде жити, відроджуватись, міцніти і ширитись. І це природне явище, а не протистояння якійсь іншій мові, зокрема російській. Її ніхто не заперечує. Хай буде, але поруч, а не попереду, чи вище. Українці щирі, гостинні, не войовничі люди. Але горді і самостійні, зверхності чиеїсь не терплять, як всі інші нації світу. Нав'язуваний їм століттями, так званий, комплекс меншовартості нині випаровується з них, як роса на сонці, чи може, говорячи словами поета, як отой туман, що тікає від сонця низом. Адже відчуття національної гідності яскраво проглядається в поезії корінного донбасівця, мого земляка з Краматорська Юрія Доценка.

Станіслав ТИЩЕНКО,

Заслужений журналіст України

*Д о д о м у ї д у -
п о с п і ш а ю
В д и т и н с т в о ,
м о л о д і с т ь с в о ї . . .*

НА БАТЬКІВСЬКИЙ ПОРІГ

Ось і відцвів гіркий полин,
Поникло літо.
Пора падіння павутин,
Падіння листя.
На луки паморозь лягла,
На жар калини.
Збирає коло річки гай
Найперший іній.
І пізній голуб із полів
Верта під стріху...
І я на батьківський поріг
Ступаю тихо.

ДІДОВА ХАТА

*Пам'яті мого діда ІВАНА,
якого ніколи не бачив...*

В Холодній балці тихо до зорі,
Лише дзюрчить ручай Комишуваха,
Й Чумацький шлях сивіє угорі
Гіркою сіллю над похилим дахом.

Старенька хата доживає вік,
Стоїть при самих луках на сторожі
І слуха - чи не верне чоловік,
Що заблукав на страдницькій дорозі?

В снігах сибірських щезнув дід Іван,
Тікаючи у рідну Україну...
Але його і в темінь, і в туман,
Чекає хата, наче мати - сина.

В Холодній балці тепло від зорі,
Блищить у бісерній росі левада,
В підсліпих вікнах сонця схід горить,
Птахи щебечуть дзвінко в кронах саду.

Щезає зірка, впала уночі,
В колодязі глибокому на денці.
А хата в день вслухається, мовчить:
Чекає на свого «переселенця».

Він звів її. Тут виростив діток,
Вітряк підняв до течії простору,
На схилі балки викохав садок,
Що в зливу ніс свої плоди до Тору.

Від третіх півнів до нічних зірок
Він працював, не знаючи спочинку.
Та хата пам'ятає сміх діток
І ніжну пісню молодої жінки.

Вона ще не забула про свята –
Дзвінке Різдво і теплу, світлу Пасху,
І Троїцю, що клечанням віта
І чебрецями в білих стінах пахне...

В Холодній балці – знову морози.
Закляк ручай, тремтить над ним калина.
Димар старенький на одній нозі
Стоїть на хаті і пуска хмарину.

Тепер живуть тут інші хазяї –
Здається, люди зовсім не погані.
Але та хата докором стоїть
Мені і їм – за дідове страждання...

ДОРОГА ДОДОМУ
(Уривки з поеми)

* * *

Додому їду – мов у вічність,
На рівні серця – Тор-ріка.
І вибиває електричка
На рейках долі гопака:
У шпали шкарить навіжено –
Аж відлітають костилі,
Летить на вогник – на зелений,
Хоча червоний вже горить.
Бики здригаються у річці –
Аж прогинаються мости,
Такі викидує колінця,
Що, Боже праведний, прости.
Пірна під вербами експресом –
Аж іскри сиплять до води,
Такі викручує колеса,
Що, Господи, не приведи!..

Додому їду – поспішаю
В дитинство, молодість свої.
А там – нікого вже немає,
Лиш мати на межі стоїть.
Нема ні батька, ані брата,
Ані однеї сестри..
І я не часто й не багато
Буваю. Господи, прости...
Усе якісь нагальні справи,
Яким, урешті, - гріш ціна,
Якісь проблеми і забави,
Що не обійдеш без вина.
А потім – порухи сумління
І запізніле каяття,
Й молитва щира на колінах
Впродовж самотнього життя...

* * *

Гальмує рух свій електричка,

В вікні – знайомий краєвид,
Повідомляє провідничка:
Мені приготуватись слід.
Зйду, нарешті, на зупинці,
Довкола тихо озирнусь.
В крамницю селищну зайду –
Нехитрого куплю гостинця.
По рідній вулиці пройду
До хати крайньої, що справа,
Побачу у віконце маму.
Ключа під каменем знайду,
Відкрию двері і зайду
У теплу, затишну домівку.
І мати усміхнеться гірко:
«Приїхав, врешті... Я все жду...»

Я – вдома! Все – близьке і звичне:
Букетик айстрів на столі
У напівтемряві горить,
Онуків з фотокартки личка,
Коли іще були малі,
Кіт-підлабузник біля ніг
Потерся і на спину ліг,
Сірко лайливий – у дворі,
Біля криниці – груша-дичка,
За тином – говіркий сусід,
Й синок його – німий калічка,
В саду опалому – синичка,
В степу промоклім – стиглий глід,
В вечірнім небі – пил космічний,
Й далекої комети слід
Освітить вмить осліплу нічку...

* * *

Додому їхав – мов у вічність.
Й лишився б тут – до скону літ!
...Та вранці прокидатись слід:
Мені – на першу електричку...

РІДНА РІЧКА

Не дійти без початку кінця,
Не народиться пісня без слова.
Не було б і Дінця без Торця –
Без Кривого і навіть Сухого.

Розквітає із брості піон,
Хлібна нива зростає із зерен.
Не розправив би пліч тихий Дон
Без Торця, що нехай і – Казенний.

І Азовське, і Чорне моря,
Світовий океан, цілий Всесвіт
Уже завтра змілішають, як
Древній Тор свої висушить весла.

Рідна річко, в твоїх берегах
Я лише непримітна краплина,
Котра вірність тобі зберіга,
У стрімкому не гублячись плинні.

Та коли ж у піску розчинюсь,
Чи зав'язну в замулі затону,
Сивий Торе, твою течію
Відчуватиму і в захороні.

* * *

Синіє Сіверський Донець,
В льоди закутий.
Зима не сходить нанівець –
Морозить люто.
Змішалась крейда на горі
Із білим снігом.
І баня золота горить
Хрестом над світом.
Між берегів старечий міст
Тремтить на вітрі.
Березі клен замерзлих сліз
Ніяк не витре.
Спинився клекіт ручая,
Заклякли буї...
Лише Дінцева течія
На дні пульсує.

ПЕРША ЕЛЕКТРИЧКА

Ще не розкрила груша-дичка
Нектарних оченят до бджіл,
Ще не відпустила річка
На сонце грітися вужів,
А вже найперша електричка,
Струсивши з лісосмуги сон,
Розпочинає марафон
По шпалах – за старою звичкою...

ЧОВЕН

Скресала річка – і льоди,
Мов аркуші, перевертала.
І знаки талої води
В промінні сонця проступали.

На течії повільний плин
Натужно човен повертався,
Від дна твердого відривався
І важко за водою плив.

Дзвенів обірваним ціпком,
Неначе тронкою, в тумані,
Немов незрячий на світанні
Шлях помацки шукав веслом.

Куди його потік приб'є,
Чи знайде берег сподівальний,
Чи збереже весло останнє:
Нехай однецьке, та – своє?..

Скресала річка – і льоди,
Мов аркуші, перевертала.
А човен плив поволі далі
По самі вінця – у воді...

ВЕСНЯНИЙ ПАРОЛЬ

1.

Малотаранівкою стелеться теплинь.
В Холодній балці, наче на причасті,
Над ручасм завмерли верби в часі,
Вдивляючись у вічний водоплин.

А над землею – тиха голубінь,
Над ній – високе сонце, мов хлібина
На вишитій промінням скатертині,
До себе вабить ранніх голубів.

Їм, зголоднілим за зиму, дарма,
Що сил у крил ще не стача для лету – Вони готові облетіть
планету
І чашу неба випити до дна!

2.

А степ спросоння дихає увись,
Димить, неначе люлька козарлюги.
А на городах копошаться люди
З надією – знайомою до сліз,
Із вірою – у грудочку землі,
Що не злидачить і в негоду вродить,
Що достеменно доведе укотре:
Які ж ми перед нею – замалі...

3.

Не казка це, а справдішня весна,
Де на колоді – втома літ бабусиних,
Де ластовиння внука – під картузиком,
І сонячні зайчата – із вікна.

Не сон це, а буденність наяву,
Хоча весна – завжди велике свято,
Де сіють хліб і світло білять хату,
І мріють про закоханість – нову.

4.

Весна надії знову світ п'янить,
Тамуючи печаль, вчорашні болі,
Рече пароль свій:

"По любові жить?"

І я відповідаю:

"По любові!"

ЗЕЛЕНА КНИГА

Дружній сім'ї БЕЗЩАСНИХ

Хмаринка біла,
Ніби промокашка,
Вбирає в себе роси золоті.
Закладкою
Ручай Камишувашка
Ховається поміж очеретів.

В травневім лузі,
Як в Зеленій книзі –
Картинки-ілюстрації живі:
Туман од сонця утікає низом,
Торкає неба леміш журавлів,
Пірнають у ставок із греблі верби
Плакучим віттям на вечірнім тлі,
На тихім плесі плава білий лебідь,
Шугає дикий кобець угорі,
Бджола летить натомлено до вулика,
Під стріху повертають горобці,
Через місток йде рибачок із вудкою
І низкою дзеркальних карасів,
Сусід Василь телятко відпинає
Й жене разом з гусятами у двір,
Водою із криниці поливає
Старенька мама ранні огірки...

Вже вечір тихо
Закриває книжку
Зелену, із помітками роси...
Та я її ще перегляну в ліжку,
Бо в сонних луків
На ніч попросив.

ВЕЧІРНЯ ЗІРКА

Згасає день.
Серпнєве надвечір'я –
Немов у синьці
Скупана фіранка.

Над соняхом,
Що заглядавсь у небо –
На сонце,
Висне місяць-ятаган...

У ручаї,
Що звавсь колись рікою,
Родима зірка
Сяє роксоланно.

МОЛОДИЙ МІСЯЦЬ

Човном козацьким по воді
Пливе поволі молодик
У світанковому тумані.
І, як в запам'ятні віки,
Перехрестивши береги,
Немов небачена омана,
Щезає між очеретів,
Перехрестивши бусурмана.

НІЧНИЙ РИБАЛКА

Прокинувся нічний рибалка
Над нерухомим поплавком
І відсирілим сірником
Останню запалив цигарку.

Змотавши вудочку неквапом
Під жаб зелених жваве квакання
Пустив із низки в річку зляканого
Дзеркального, як совість, карпика.

ПІД ТИХИЙ ПЛИН ВОДИ

Юрію ПАРАЩЕНКУ

Малотаранівка моя, мала Таранівка – Велике селище в
Торецькім поміжріччі,
Я знову зустрічаю рідні ранки
У маминих осінніх чорнобривцях.

Вітаю знову сивого сусіда я –
Ровесника юнацьких наших літ,
Він, як завжди, цікаве щось повідає
І від знайомих передасть привіт.

Розкаже про новини Одностеблівки
(Так звалось колись моє село),
І повідомить, що в ставку за греблею
Немає риби, як колись було.

Він розповість, що трапилось із друзями,
Коли і як померли вчителі...
Постоїмо з товаришем на лузі ми –
Там, де місток втопився в ручаї.

Запалимо неквапом по цигарочці,
Помовчимо під тихий плин води...
Й розійдемось – можливо, аж до старості,
А може, що уже і – назавжди...

Дивлюсь, як мій товариш віддаляється,
І з вуст моїх услід йому зривається,
Листком осіннім, чутне ледь: “Зажди...”

ДРУЗЬЯМ ЮНОСТІ

Зозуля заїкається над ставом,
Як платівка заїжджена, стара...
Когось давним-давно уже не стало,
За кимось іще свічка догора.
Стою і ворухнутися боюся,
Щоб ненароком птаху не злякаться.
І відчуваю, що все ближче друзі,
Яким не повернутися назад...
Я ж сам до них полину вже невдовзі
Душею, що зморилась в маятті.
Ось тільки зачекаю ще на осінь,
Як на останню радість у житті.
Ось тільки ще прослухаю востаннє
Цю платівку, заїжджену до дір,
Й до вас полину в сивому світанні,
Мої навіки друзі молоді...

БАЛАДА ПРО СТАРОГО КОПАЧА

Він лежав під вишнею -
Грався вітер вусами,
Сивими, безсилями,
Мов старе крило.
"П-пити..." - одлетіло
із тремтливих вуст його
та й упало пелюстком
у повне відро...

– Ой, вода-водице,
із яких криниць ти,
із якої копанки
матінки-землі?
У моєму тілі
Ти по самі вінця,
Тільки не розхлюпаю -
Змерзлася у лід...

Помирав копач старий,
Ревматизмом змучений.
Десь під ним ув океан
Плинула ріка.
"П-пити..." - знов почулося.
До розкритих вуст його
Простягнулась з келихом
Синова рука.

...Я ж тобі з народження
За батька хрещеного,
Я ж тебе до світла вів
Крізь каміння, глинь.
Чи не я за свата був,
Коли ясен-клени
Палко закохалися
У твою глибінь?..

Вії похилилися -

Не від сонця жмурился -
Помирав копач старий
Під дружини туж.
До землі в порожняві
Гнувся чобіт гумовий,
І самотній цебер бив
Дзвін у кронах груш.

...Завжди радо гледів я,
Як текла ти променем,
Свіжодайним променем
На чужі вуста.
Вибач мене, доню,
Як у праці зморений
Я, до дна діставши,
Суті не пізнав...

Помирав копач старий
В ореолі заступа,
Ув очах стихала
Зоряність криниць.
Завели бабусі
Сумовитий заспів свій,
Прощавально келих
Задрижав в руці.

...Ой, вода-водице,
Донько світлолиця,
Я ж тебе й краплиночки
Не пролив у ніч.
Так хотів напитися,
Та не встиг напитися.
Тож тепер дозволя мені
Трішечки, бо сич...

Він лежав у сутінках,
Криницями скупаний,
Випраний до сивизни
Водами землі.

На холодні груди
Невідпитий кухоль
Проливався-плакав
Чистими слізьми.

...Ой, вода-водице...

...Копали могилу,
Викопали - КРИНИЦЮ.

*В с е б і л ь ш е і б і л ь ш е
У в і р ш а х – п р и с в я т :
П р и к м е т а о с і н н я ,
Ознака старіння...*

ОСТАННЯ ЗИМА

Світлій пам'яті БАТЬКА

1.

Батько чистив од снігу подвір'я:
Намело – хоч на весну соли!
Враз кольнуло у грудях ізліва,
Білий світ став, неначе – в імлі...

Зупинився. Стягнув рукавиці,
Хоч не можна було – запалив.
І пішов у садок, де синиці
На гілках – замість яблук і слив.

Обігрів у долоні прищепу,
Що до груші, до дички зробив.
Стало серцю тривожно до щему:
Дотягнути б, бодай, до весни.

Ну, а там – зацвітуть абрикоси,
Що не бачив в дитинстві своїм,
Приведуть козеняточок кози,
Сад обліплять бджолині рої,

Погостити приїдуть онуки,
Оживе за городом ручай,
І озвучить притишені луки
Стук лункий шкіряного м'яча.

Тільки б ще протриматися трішки,
Пережити оці морози...
– Дай же сили рабу, о, Всевишній! –
В небо дивлячись, мовчки просив.

2.

Батько чистив од снігу подвір'я:
Намело – не пройти й до води,
Де колодязь низький по коліно
У заметі високім сидів.

Опадали на скроні сніжини,
На лопати холодний язик,
Набрякали вагітністю жили,
Мов рядки недрукованих книг...

3.

Батько чистив од снігу подвір'я:
Ув останнє. Немов відчував,
Що душа вже прощалася з тілом,
Що у тілі вона – ледь жива...

4.

Цього року прищепи вродила –
Грушу діда онук скуштував...

ДОБРИЙ СЛІД

*Світлої пам'яті брата
Олександра БЛИКА*

Усе не вічне
В часовому вимірі –
Он мамонти і ті
До щенту вимерли,
Лишивши лише
В кризі кістяки.

Усе – не вічне...

Але, все-таки,
Ми, попри все,
Плекаємо надії,
Що у нащадках
Скреснуть наші мрії,

Що наша віра
Буде вічно жити!..
Що ми лишаєм
Добрий слід на світі.

СУМНА ТИША

Пам'яті Олекси ТИХОГО

Тихо довкіл Тихого Олекси –
Стомлена за день Дружківка спить,
Над Торця затуманілим плесом
Ніч, немов безпам'ятство, стоїть...

За горою Їжівка заснула –
В бур'яні, немов у колючках...
Їй у сновидіння із минулого
Хоч колись з'являється земляк?

Спить Донбас, зомбований дурманом –Що йому якісь там
Тихий, Стус,
Коли в регіоні атаманить
Кримінал, що – переодягнувсь...

Засинає важко Україна,
Погасивши свічку уночі –
Хоч на мить згадає свого сина,
Що навік на Байковім спочив?

Тихо довкіл Тихого Олекси –
Все мовчить, немов у рот води...
Лиш верба плакуча, що над плесом,
Пам'ятником докору стоїть.

ТАЛАН

*«Якщо болить серце –
Тобі, друже, поталанило»
Василь СТУС*

Не відрікаюся – болить.
Коли точніше – тисне...
Чи від неспланих боргів,
Чи від тієї пісні,
Мотив якої загубив,
Прогавив мить єдину?..

Не нахваляюся, та – болить,
Стискає без упину,
Буває, так, що уночі
Боюся ворухнутись –
І засинаю при свічі,
На стіл поклавши груди...

Не жаліюся, але болить,
Мов винен – без провини
За зраджених колись богів,
А нині – Україну...

Не відаю, чи то – талан,
Як спадщина – правічний,
Чи то такий душевний стан,
Чи то хронічна звичка?..

Зізнаюся щиро, що – болить,
Коли точніше – зліва.
І від везіння того – жить
Мені уже несила...

ВАЖКА НИВА

Світлої пам'яті Олега ОРАЧА

Відорав під вересневу осінь
Поле доли у серпневу ніч,
Щоб озима зріла у колоссі,
Зелено зійшовши повесні,
Щоб родила українська нива
Батьківським і словом, і зерном...
Відорав, струсивши чубом сивим
Піт рясний на зморене чоло.
Усміхнувшись у козацькі вуса,
Втомлено пішов, щоби спочить,
Про життя-буття із другом Стусом
Тихо між зірок погомонить...
Дощ осінній йде по Саксаганській,
Дріботить у згаслому вікні,
Забігає в погрібець із ганку,
Щоби сум втопити у вині,
І поета пом'януть у гурті
Між людей близьких і земляків...
Відорав, сховавши біль у груди,
У долоні – стиглі мозолі,
Залишившись у відбірнім слові,
Що від серця линуло у світ,
Сповнене надії і любові,
І святої віри у нарід!..Відорав...
Наділ свого талану
На чуже плече не переклав...
Все землі віддавши до остану,
Сам її частиночкою став.

КРИВДИНА ГОРІЛКА

Світлій пам'яті ПОЕТА

Якось щемно, якось гірко
П'ється Кривдина горілка –
Заміцна, з червоним перцем,
Що на дні лежить, як серце.

На скорботні роковини
Ожили спілчанські стіни –
Згадують поета друзі
Теплим словом, в щирій тузі...

Без дітей і без дружини
У жорстокім світі жив він,
І лише старенька ненька
Чула синове серденько.

Стільки постраждав за правду,
Стільки від підлоти падав!..
Але знову підіймався,
Знову з чесним людом знався.

Відійшов з чолом величним,
З чистою совістю – у вічність,
По собі лишивши слово,
Як зернину без полови,

По собі лишивши згадку
Й нерозгадану загадку:
Чом, хто добрим був, відкритим,
Називатись мусив Кривдою?..

...Як не тяжко, як не гірко,
П'ємо Кривдину горілку –
Справдішню, з червоним перцем,
Що пульсує, наче серце!..

* * *

Все більше і більше
У віршах – присвят:
Прикмета осіння,
Ознака старіння,
Коли твоїй долі –
Уже не до свят.
І зовсім зхудав
Календарик настінний.

Частіше й частіше
Вертаєш назад,
Де пам'ять, як скарб,
Зберіга найдорожче,
Де – друг і кохана,
Де – батько і брат,
Де – люди, навіки
Близькі і хороші.

Одних вже немає...
А інші тобі
Дають, час від часу,
Ще звістку про себе.

...Вони всі не зайві
Були у судьбі,
Від того їх згадуєш –
Щемно і тепло.

НА СТАНЦІЇ МИКИТІВКА

*“Мов туюсь захололою спиною
нагрітої сонцем стіни”*

до

Леонід ТАЛАЛАЙ

На станції Микитівка
Стою в снігах по вуха,
Від непогоди витівок
Морозно тілу й духу.

Десь поруч має бути
Поетова стіна:
Від холоднечі лютої –
Надійна, рятівна.

Десь має бути хата,
Побілена в маю,
Й чекати сива мати
У долі на краю.

Десь у широкій кроні
Гніздиться має птах...
Та тільки терикони
Сіріють у снігах.

Та тільки протяг потяги
Здіймають раз у раз...

На станції Микитівка
Вже не чекають нас...

КРИЛАТИЙ КІНЬ

Петрові БОНДАРЧУКУ

У світ – від берега Калинки*,
Де, ніби в казці, білий кінь
Пливе із гривою хмаринки
Рікою крізь ранкову синь.

На тому березі калина
На схилі літа дозріва.
І вигляда малого сина
Красива молода вдова.

Й русявий хлопчик із дитинства
З очима, у яких блакить,
Склада свою нехитру пісню
Під шелестінь плакучих віт.

І слово материнське, рідне
Чарує хлоп'яка теплом...
А з берега в тумані видно,
Як кінь здіймає вверх... крилом!

* Рідна річка поета

ПОЕТ І КІТ

Анатолію МИРОНЕНКУ

На вулиці центральній Святогірська,
Там, де квартира світиться у ліс,
Живе поет з Кузьмою, як не гірко –
Без нарікань на долю і без сліз.

Бува, заходять до поета друзі,
Не часто, але вчасно – головне.
Гостям Кузьма завжди раденький дуже – Потертись коло ніг
не проміне.

Ну, а коли за гомінким застіллям
Поезія лунає цілу ніч,
Кузьма уважно слухає – і тільки
Котяча мудрість прогляда із віч...

Уранці щезнуть друзі у тумані,
Гайнуть, хто – на Дінець, хто – на вокзал.
І знову у квартирці тихо стане –
Поет і кіт лишаться сам на сам.

Кузьма зачне сонливо муркотіти
І на колінах тихо засинать.
Ну, а поет – куди ж йому подітись –Продовжить далі свій
рядок писать...

КРАПЛЯ

«Чорна крапочка в білому світі»

Віталій ПАВЛОВСЬКИЙ

Ні, ти – не крапка
У цім білім світі.
Ти – мудро-сива
Крапелька на вітті
Космічному,
Що з неба опадає
І щемно
По щоці життя
Стікає...

І в тому сила
Краплі неземної,
Що – на світанні
Ще була росою,
А вже опівдні
На проміннях сонця
Хмаринкою,
Над вічністю,
Злетіла...

ШУКА ПО-ЩИРОМУ

Анатолію КИБИРСЬКУ

Заходить Толик і на столик
Кидає рибу ще живу,
Виймає пляшечку із торби,
Замурзану в річну траву.

Вже диха жаром сковорідка,
В олії шука аж шкварчить!
І розливається горілка,
Щоб рідним душам відпочить.

Й лунають вірші заповзято,
Немов ми знову – молоді,
Неначе випало нам свято
Серед буденних сірих днів.

Ще й заспіваєм, для годиться –
Не голосно, але у лад,
Про дівчину коло криниці,
Про батьків дім і мамин сад.

Коли ж у синім надвечір'ї
Загляне місяць до вікна,
Ми розпрощаємося щиро,
До дна хильнувши – "на коня".

Чи буде ще така ось шука?
І Толик – рідний, аж до сліз?..
Йдемо у ніч – на ранку звуки
Крізь древній Святогірський ліс...

ЧАЙКА*

Пам'яті Л.БІЛОЦЕРКОВЕЦЬ

Понад простором і часом
На самісінькій межі
Із плачем кружляють чайки,
Крають небеса стрижі.

В ніч скотилися колеса,
Стиснувши серцебиття -
Над Дінця померклим плесом
Обірвалося життя...

Ще не вистигла калина
Біля сивої ріки -
Та упали густо тіні
Від старих дерев довкіл.

Затремтів при кручі ясен,
Зашумів при схилі дуб...
В чорних траурних пов'язках
Берегом берізки йдуть.

Зблідла крейда Святогір'я
Дзвони церкви в серце б'ють,
Полином пропахла гірко
Втрати незбагненна суть...

Тиша стелиться над лісом.
Лише в розпачі луна:
-Де ти... де ти... де, Ларисо*?!

Стала чайкою вона...

**Лариса в перекладі з грецької - чайка*

*Я б а ч и в т е , ч о г о н е
б а ч и в ,
Я б а ч и в т е , щ о
в і д ч у в а в . . .*

ТАРАСОВА ГОРА

Нахилились верби до Дніпра,
Б'ється лист-бунтар супроти хвилі,
Височить Тарасова гора
«Серед степу...на Україні милій».

Опустились віти до води,
Наче думи тяжкої поета.
Щоб спочить вернутися сюди,
В чужині судилося померти...

Кобзареві верби загули,
Свіжими озвучені вітрами,
Уклонімось батьківській горі,
Якщо нас сини зовуть батьками!

Підведемося на повний зріст
Від Карпат – до Дону і Кубані.
Пам'ятаймо «Заповіту» зміст,
Щоб нащадки не були рабами!...

Нахилились верби до Дніпра,
Б'ється хвиля об важке каміння..
Височить Тарасова гора
І – у землю глибиться корінням!

* * *

Чи ми – народ? А, коли – так,
То мають у нас бути
Не лише – сало, борщ, гопак,
А й вічні атрибути.

Такі, як Прапор, Гімн і Герб*,
Що стверджують Державу.
Та головне – щоби себе
Самі ми поважали,

Щоби духовністю жили,
Звергалися до Бога
І, попри болі і жалі,
Не збилися з Дороги,

Щоби минуле берегли
І зводили майбутнє,
Щоб із Дніпрових берегів
Гукнути світові могли:
«Ми – є! Ми завжди будемо!»

Чи ми – народ? А, коли – так,
То треба пам'ятати,
Що славний пращур наш – козак,
Що Україна – мати,
Що ми – сім'я, спільнота, гурт,
Де – зайві зайда і манкурт,
І той, хто думку має,
Що його хата – з краю...

** На 16-му році незалежності Україна не має Великого
Державного Гербу...*

* * *

Надворі знову грудень став,
Немов жебрак серед майдану.
На грудях – крижані медалі,
А торба, як колись, - пуста...

Стоїть, осліплений дощем
І листопадним салютом.
Із синіх вуст зліта на люди:
“Допоки ще... допоки ... ще?”

Ось-ось увірветься терпець –
І захуртче січень люто...
Й лише одна надія буде –
На березневий острівцець...

**ПОЧАТОК ЗИМИ
ВИСОКОСНОГО РОКУ**

Зима тривоги і надії
Вінчає високосний рік.
Такі спалахують події,
Що тане в леті перший сніг!

Вирує рідна Україна,
Що ділять вже на Захід й Схід.
Дніпра збунтованого піна
Ніяк не змерзнеться у лід.

Зима надії і тривоги
Рік переступний заверша.
Покрила ожеледь дорогу,
Болить в неспокої душа:

Чи вистачить терпця в народу?
Чи прийде мудрість до вождів?
Чи додадуть весняні води
Снаги державі молодій?...

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ,

ОПТИМІСТИЧНИЙ

Не треба ділити
На Захід і Схід
Державу,
Народ України!
Напевне, усім нам
І кожному слід
Мудрішими
Стати віднині.
Вже час зрозуміти,
Що ми живемо
Не в приймах,
А в рідній оселі,
Що воду
З одної криниці п'ємо,
Яка віддзеркалює
Всесвіт,
Що ходимо всі ми
Під Богом одним,
І всі перед
Господом –
Рівні,
І що Україна –
Це спільний наш дім,
Який не розділять
І стіни.

Ось-ось залунають
Різдвяні свята
Колядками –
Дзвінко і широ!
Нехай об'єднає
Нас правда свята,
Надасть нам
Натхнення і сили!
Хай радість і спокій
Несе новий рік
Суспільству,

Родині,
Людині!
Нехай, попри все,
Не на мить –
На віки
Вкраїна в нас
Буде єдина!

ЯК І КОЛИСЬ...

А навкруги – усе, як і колись:
Ті ж самі п'єдестали і погруддя,
І кабінети, і посади, й люди,
Що зодяглись в новітні кольори.

Та що там зодяглись? Заприсяглись
На вірність незалежній Україні!
Вони всі помаранчеві віднині,
Хоча ще вчора сірими були.

І сміх, і гріх... Як у жахливім сні.
Мовчить Майдан, пішовши у відпустку.
Та коли вийде – Боже борони! -
Комусь вже, певно, кров погану пустить...

КИЇВСЬКИЙ

Я бачив стіни в риштованні,
Я бачив прашурів кутки,
Я бачив, як зелені бані
У позолоту день котив.

Я бачив дітище Патона,
В Дніпрі осіннім – князя Хрест.
Я бачив Київ! І потому
Подібне не побачу десь...

Я бачив вулицю Поета
І тих, що мешкають на ній.
Я бачив, як на нитці светра
Гойдався атомик німий.

Я бачив булаву Богдана,
Під нею – сивого дідка,
В якого міддю покаяння
Тремтіла катова рука.

Я бачив хмурого Тараса,
Який під хмарами завмер
Й дощу чекав, неначе спаса –
Як і колись, так і тепер...

Я бачив те, чого не бачив,
Я бачив те, що відчував...

Після амністії неначе
Переді мною – очі зрячі
Й умовно звільнені слова...

ВІДВЕРТА РОЗМОВА

Другу юності Миколі ХОРОШАЙЛУ

Привіт тобі, мій сивий друже!
Живеться як в країні іншій?
Змінився на лице не дуже,
Ось тільки зморшок стало більше.

Та ще в очах з'явився смуток,
Немов туман у надвечір'ї.
А так зостався, як і був ти –
Не балакучим, але щирим.

А серце як? Дає вже збої,
На обертах різких підводить?
Як і моє. Тож із тобою
Одних ми швидкостей, виходить.

А як душа? Хворіє, кажеш.
Та як їй, бідній, не боліти,
Коли сама себе карає
За гріх чужий на цьому світі?

Як з пам'яттю? Я теж ночами
Від неї маюсь у безсонні...
Давай хоч вип'ємо по чарці,
Щоб заспокоїлися скроні.

Не п'єш? І я “поцусь” знедавна.
Не палиш? Я іще не кинув.
А як у тебе із коханням?
Що? Кажеш, на морозі стигне?

Ну а моє давно вже згасло,
Розвіялось, як дим по вітру...
Не став ти віруючим часом?
І я, як ти, у дружбу вірю.

Ти вже невдовзі від'їжджаєш

Із Батьківщини – на чужину?
Хоч тут я перевагу маю
Суттєву – рідну Україну!

Вона для мене – наче мати,
З якою вже до смерті жити...
Гей, як жорстоко і затято
Життя розкидало нас світом!

Так доля повертає круто,
Такі колінця викидає,
Що вічне “бути чи не бути?”
І досі відповідь шукає...

Ні, не мені тебе судити,
Що інший паспорт маєш нині,
Бо ми ж – одної неньки діти,
Ім’я якої – Україна!

І ніякий не яничар ти,
Бо зберігаєш мову рідну,
Бо здатний серцем відчувати
Козацьке родове коріння!

Тож хай щастить, мій брате-друже,
В чужій країні, поміж інших!
А я вже назавжди лишуся
Свої дописувати вірші...

Ось вже і поїзд на підході –
Від нього нікуди подітись.
Та, як говорять – у народі,
Не помремо, як будем жити!

ДО ЗЕЛЕНОГО КЛИНУ

*Українському поету з Приамур'я
Олександрю ЛОЗИКОВУ*

Уклін тобі, Зелений Клинє,
За те, що за розгоном миль
Ти протягом часу не згинув,
Що зберегти себе зумів.
Відірваний від Батьківщини,
Мов синьо-жовтий острівець,
Зберіг в прадідовій торбині
Любисток, м'яту і чебрець,
Квіт чорнобривців – в палісаді,
А на полиці – “Кобзаря”,
Якого ще читала мати
У Сумах, як була мала.

Уклін до ніг, Далекий Сходе,
Що між жень-шенем цілий вік
Ранковим сонцем сходить сонях,
Що дід з Полтавщини привіз,
Що між твоїх розлогих сопок
Цвіте калина під вікном,
Що родові і честь, і совість –
Зберіг, як батькове зерно,
Що і “антонівка” осіння,
І “семеринка” – під мороз
В саду твоєму зріють нині
В намисті з інею і рос.

Козаче тихоокеанський,
Хай ворог йде під три чорти,
Як вишиванку слобожанську
На свято зодягаєш ти,
Коли вишневу палиш люльку
І усміхаєшся у вус,
Хліб-сіль підносиш добрим людям,
А нелюбам своїм – гарбуз.
Хай згинуть всякі воріженьки,
А ти – нащадок із Січі
Розправиш силу хорошенько
У запорізькому плечі.

Уклін низенький, Приамур'я,
Що на рубіжних берегах
Ти згадуєш Славути мудрість
В народом писаних піснях,
Що по “гулагах” і по “бамах”,
Серед катів і яничар
Зберіг, як скарб, ти мову мами –
Талану найдорожчий дар.
Що онучата юні знову,
Як їхні пращури колись,
Плекають українську мову,
Бо до манкуртства не звелись.

Тож будь завжди, Зелений Клине,
Буай, як клен, серед тайги!
Надія, віра хай не згине,
Хай щезнуть наші вороги.

НА ПРИВОКЗАЛЬНОМУ ПЕРОНІ

Молодому козаку Дмитру БОБИРУ

Гуляй, козаче, поки осінь
Іще душею не пізнав,
Допоки протяг не проносить
Крізь серце потяг-порожняк.

Гуляй, допоки семафори
Ще світять зелено тобі,
Допоки колію фартову
Не переведено в тупик.

Гуляй, козаче, пий без здачі
У привокзальному кафе,
Допоки манить світ у далеч,
У щось незвідано-нове.

Гуляй, допоки за туманом
На тебе хтось іще чека –
Кохана, чи старенька мама,
А чи сусідка говірка.

Гуляй козаче, поки вдача
Не відцуралася тебе,
Допоки рейки ще не змащені
У ніч глуху слизьким дощем.

Гуляй, допоки не осіла
На денці долі совість сіллю,
І у прокуренім купе,
Як в курені, ще ждуть тебе.

Гуляй, козаче, без упину –
Таких уже не буде днів!..
Та пам'ятай – в скрутну годину
Мене в погорді не мині:

Чи кинь на вітер білу хустку,

Неначе лист у рідний край,
Чи в долі попрохай відпустку,
Чи, врешті-решт, зірви стоп-кран.

А я, чим зможу – допоможу,
Бо сам недавно був таким,
За що і маю кару Божу
Й тебе попереджаю в тім...

Та не зважай не засторогу –
Гуляй, допоки маєш змогу,
Допоки, щось-таки та значиш
На білім світі цім, козаче!..

КАЛИНОВА ДУМА

(За народними мотивами)

Проводжала ненька
На Січ козаченька,
А біля калини
Молода дружина
Слізоньки втирала,
Вірно обіцяла:

- Буду ж я тебе чекати,
Як синочка рідна мати,
Як тополя серед поля
Виглядає свою долю...

Поніс вороненький,
Заніс далеченько
Козака-вояку
В степові байраки.
І співає в лузі
Козаченько в тузі:

- Ти чекай мене, кохана,
До самого, до остану,
Принесу у дар, Калинко,
Тобі красну я хустинку.

Стрімко час минає,
Мов вода спливає,
Вітер в Дикім Полі
Навіває волю,
Рани заживляє,
Наче брат, співає:

– Загулявся, козарлюго,
Споріднивсь з Великим Лугом.
– А удома вмерла мати –
Нікому тебе чекати...

– Шаблюка козацька
Косить зайдів хвацько,
Гримають пістолі
Серед криків болю.
Легінь запорізький
Веде своє військо:

- Хай померла стара мати,
Та чекає в рідній хаті
Молоденька жіночка,
Красная Калиночка!..

Відшукала б слава,
Та згубив в заграві
Шаблю-блискавицю
Разом із правицею.
Повернувся додому
Зрубаний, натомлений:

- Зустрічай, люба дружино,
Козака, неначе сина,
Як колись і обіцяла,
Калинонько світлокара!

Не чути ні слова.
Тиша полинова
Стелиться довкола,
Підступа до горла.
І лише з-за тину
Шепоче калина:

- Вибачай мені, козаче,
Що не я, а ти так плачеш,
Що давно твоя дружина
Відцуралася калини...

Сидить при могилі
У чуприні білій,
Голубить, як птицю,

Кобзу у лівиці
І виводить сумно
Пісню, наче думу:

- Була в мене рідна мати,
Калинонька біля хати,
Була любая дружина...
Зосталася – Україна...

*А слово в надії
останній
Так ти с не на
серце моє! . .*

* * *

Зовсім не смішно:
Без попередження
Вимкнули світло
Посеред вечора...

Аркуш сіріє
Більмом на столі,
Тиша осліпла
Обабіч стоїть,
Свічка згубилась
У шпарці шухляди,
Сів, наче серце,
Акумулятор,
Вийшов із ладу
Ліхтарик-жучок,
Місяць сховався
За хмарочос,
Стерсь об черкало
Останній сірник –
Вогник надії
У темряві зник...

І залишила мене
Віч-на-віч
З клятим безсонням
Безжалісна ніч.

НА НІЧНОМУ ЧЕРГУВАННІ

Доходить кінця чергування
За розкладом, що - на стіні.
Минає вже час чаклування
Над словом, що зріло в мені.

Хтось має на варті змінити,
Бо ранок ступа на поріг.
Та де ж мені слово те діти,
Яке породити не зміг?..

Чергове здаю чергування
Тому, хто на варту стає.
А слово в надії останній
Так тисне на серце моє!..

* * *

Наснився вірш –
Такий собі, сумний,
Але правдиво-щемний,
Як реальність...

І зрозумів,
Прокинувшись,
Мені
За нього нести
Всю відповідальність.

* * *

Українська мова –
Це метрика народу,
Засвідчена Всевишнім.

Рідна мова –
Це паспорт народу,
Виданий Історією,
З постійною пропискою –
Україна.

І коли ці документи
Втратити,
Державна мова
Змушена буде
Податися геть
З Батьківщини –
Бомжувати світом,
Доки не загине
На чужині...

Але ще раніше –
Помре народ,
Не стане держави.

**ГІТАРА ВАСИЛЯ ЄРОШЕНКА –
КЛАСИКА ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Зі Сходу сходить
Сонячна гітара
Яним чолом
До рідної землі...

Пісень на есперанто
Не співали
Одвіку
Українські кобзарі!

КАЗКА

Через облуду і поразки,
Зневіру і осінній сум
Я без сторонньої підказки
Онукам дивовижну казку
У чуйнім серці донесу.

І буде в казці тій розв'язка:
Добро – перемагає зло.
Адже на те вона і казка,
Що, як би тяжко не було –
На зле завжди чека поразка.

НА ДОБРУ ЗГАДКУ

Від слів, як слив,
Набив оскому –
Напевне, час перепочить,
Бо ще не визріло червоно
Осіннє яблуко вночі...
Та коли визріє, то буде
Чекати до зими – шкода:
Його, як вірш,
Хорошим людям
На добру згадку передам.

ТАЛІСМАН

Не вірю
В зміст багатощяття,
Коли попереду –
Лиш сміх...

Мій смуток,
Вереснем зачатий,
Він не розтане,
Наче сніг
У сонячному березолі,
У лютому –
Від жмені солі,
Бо він –
Від матері у спадок,
Як найдорожчий талісман.

І вже коли
За це розплата,
Я – не останній з могікан.

РІДНЕ СЛОВО

І тільки слово, рідне слово,
Як і до цього, не мовчить –
Не галасує, не кричить:
У люльці колиса малого,
Кохання пестить уночі,
Рядком лягає при свічі
На чистий аркуш паперовий –
Творить, без права відпочити,
Життя майбутнього основу.

*М и з в и к л и д о
с а м о т н о с т і д а в н о ,
Я к з в и к л и д о
р о з л у к і д о
п е ч а л і . . .*

ПІСЛЯ КОМИ

Раї

Я був у безпам'ятті сім довгих діб,
Сім днів і ночей осягав невідомість.
Я в безвість глибоку поволі летів,
В той час, як на одрі лежав нерухомо.

Летіла із тіла душа до небес,
Немов із гнізда, що холонуло, птаха.
І був я легким, і прозорим увесь –
Лиш крапля життя і ні крихітки страху.

Я тиждень блукав, де – не відаю сам,
Але припускаю – далеко-далеко.
Я бачив, здається, едемовий сад
І чув, ніби, стогони грішників з пекла.

І був я спокійним. І був мовчазним.
Немов немовля, не обмовився й словом.
Я, ніби навіки у безвісті зник,
Щоби до життя повернутися знову...

Коли ж повернувся і очі відкрив,
Побачив тебе, що схилилась над ліжком,
Побачив тебе і нікого окрім...
Неначе спізнивсь на побачення трішки...

ЛІКАРНЯНИЙ

Чужі - і місто, і лікарня.
А за вікном вороння каркає
В снігах колючих, як сосна...

Із темряви сліпий ліхтарик
Картузик тягне до вікна:
- Подайте, люде, ради Бога,
Хоч жменьку світла одноногому!..

Та поспішають перехожі
Крізь ніч слизьку, неначе ожеледь, –
Яке їм діло до каліки,
Вікна, пожовклого від ліків?..

Сусід старенький по палаті,
В якого пам'ять – вже в заплатах,
Який пройшов «і Крим, і Рим»,
Який усе пізнав, окрім
Блідої баби із косою,
Ще теплою ледь-ледь рукою
Знімає паморозь із вікон
І мовить сам до себе ніби:

«Лишилось світові останнє –
Чи подаяння, чи покаяння...»

НЕ БУДЕМО ДИВИТИСЬ У ВІКНО

Не будемо дивитись у вікно –
Там пізня осінь
Опадає листям.
Там догорає
Сиротливо місяць –
Не будемо дивитись у вікно.

Ми звикли до самотності давно,
Як звикли
До розлук і до печалі.
Але сьогодні на столі
Дві чари –
Не будемо дивитись у вікно.

В моїх долонях
Гріється вино,
Твої долоні
Гріють моє серце.
Не треба сумувати,
Моя сестро,
Не будемо дивитись у вікно.

Там все німе,
Як у старім кіно,
Там тьмяно все,
Як на старій картині...
Але сьогодні на стіні
Дві тіні –
Не будемо дивитись у вікно.

ІЩЕ ЄСИ

Минає криза, як скресає крига,
Оголоючи охололе дно.
Уже підсніжник вигляда з-під снігу
І стукає вербичка у вікно.

Щось у тобі натужно відболіло,
Торкнувшись серцем гострої коси.
Але душа не полишила тіло
Напризволяще. Ти – іще єси!

Хоча і посміхаєшся безсило,
І хтось уже хильнув за упокій...
Та, зрештою, яке до цього діло
Судьбі неупередженій твоїй.

Вона тебе бере за кволі плечі
І мовчки прихиляє до життя.
І, наче мати, стомлена під вечір,
Вслухається в твоє серцебиття.

ВЕРЕСНЮ

Ось і зустрілася з тобою
За нашим півстоліттям, друже,
Де доля з сивою косою,
Уже нас жалує не дуже,
Де уже рідко зустрічають
Палке кохання на світанні,
Де в довгий вирій проводжають
Птахів, неначе ув останнє,
Де мрія – не така й висока,
Миттєвість – день, а ніч – безмежна...

Де, навіть не моргнеш і оком,
А нас вже – на одного менше...

* * *

Спасителю, не поспішай
З небесним резюме:
Ще не написав вірша,
В якому б я – помер,
Ще не зримовано рядки
Про жерстяний вінок,
Про те, як вип'ють дружаки
На поминках вино,
І про плакучю вербу,
Що хилиться у ніч,
Писати нині не берусь,
Бо нащо це мені?...
Коли я тільки-но відчув,
Що треба так співать,
Щоби не дати пугачу
Світанок поховать!...

* * *

Раптово з'явилась у липні
І щезла раптово у серпні...
А небо у вересні спіпне,
І сум верховодить на серці.

Дощі не вщухають над степом,
Розмилися стежки-доріжки...
Мені співчуття – не треба,
Мені б – почуття твого трішки,

Мені б – твого щирого слова,
Листочок любистка – до серця...
У липні з'явилось раптово,
Згубилось назавжди у серпні.

ГЛУХА СТІНА

Нема вікна –
Глуха стіна...
У розпачі волаєш.
Збір долі
Випивши до дна,
Отримуєш –
Що масш.

Глуха стіна...
Мені вона
Стоїть,
Мов кістка в горлі.
Іду осліпло
До вікна
Рабом злодійки-долі.

Тебе нема...
Лише імла
Зір зіркою проколить
Крізь скло
Уявного вікна
І зродить зойк від болю.

Вікна нема –
Глуха стіна,
Змурована довкола...

* * *

«Куди піти, податися...»
А далі – по-народному.
Так, певне, мало статися –
Не вчора, так сьогодні.

Самотина – то явище,
Що визначене долею...
Ось кружеляє явір ще
В обіймах із тополею,

У товаристві ясенів
І кучерявих кленів
Йому весни веселі дні
Здаються нескінченними!

Та швидко літо промайне –
І дерево над ставом
У дощовий осінній день
Під небом голе стане.

У мжиці щезнуть ясени
І клени, і тополя.
І намете холодний сніг
На яворову долю.

Лише синичка, мов листок,
До стовбура приб'ється
Послухати крізь власний зойк:
Чи б'ється іще серце?..

* * *

Не спиться...
Ніч на спицях місяця
Синиці в'яже рукавиці
Із інеєм покритих хмар.
Зірки, неначе чорнобривці,
Замерзли в крижаній криниці.
Зима...
Надворі лютий місяць
Сніги гривастим вітром місить,
Будує з кучугурів місто
Срібне – заввишки до вікна.
У хаті – сам. Тебе – нема.
Коханню не знайшлося місця...
Ніч стала, як глуха стіна,
Крізь котру серцю не пробиться.
І в цьому – лиш моя вина,
Хоча і діяв – ненавмисне...
Не спиться...
Навкруги – зима...

САМОТИНА

Від самоти не стану я добрішим –
Хіба що пожалію сам себе,
Коли полишать навіть вірні вірші,
І я один зостануся – як перст...

Не ображаюсь на колишніх друзів –
Не по своїй розсталися вині:
Хто відлетів, перо згубивши в лузі,
Хто – не знайшовши істини в вині.

Не маю права дорікати сину
Ні доньці, що забули про село.
Не винна і колишня половина
За добре, що в житті не відбулось.

Я сам собі колись наврочив долю
І сам себе я нею покарав...
Тепер ось мучусь, наче клен від болю,
З якого час живцем кору здрив.

Від самоти не стану я добрішим,
Бо не тепліша день від морозів.
Хіба що буду трішечки мудрішим
В передчутті осінньої грози.

БОГДАНИ

Не можу звикнути ніяк,
Бо не збагну і досі,
Що не одна у нас сім'я,
Що ти – лише у гості,
Та й то – у справі і на мить,
Вже щезла за порогом...

А серце все іще болить
Провинно перед Богом.

ТОПОЛИНИЙ ПУХ

Заполонив усе довкіл
Пух тополиний.
Стоїть верба біля ріки –
Неначе в інії.

Над світом білий пухопад
Заверемієв!
Вже повернутися назад
Не мрію я...

Мовчу, як ніч, у білій млі
І тихо слухаю,
Як припадає до землі
Тополя пухом.

Не дозволяю запалить
Собі цигарку,
Бо літо молоде згорить
Посеред парку...

Сиджу, неначе на човні,
На пні старому.
Вже не дістатися мені
Ніяк додому.

Хіба що кинути сірник
Й – пірнути в річку,
Щоб червень, врешті, по мені
Поставив свічку...

На скронях – перша сивина,
Як пух з тополі...
І я торкаюсь річки дна –
Поволі...

НА ЯБЛУНЕВИЙ СПАС

Згадаю світло я про Вас
В день Вашого народження.
Сьогодні ж – яблуневий Спас,
Велике свято, Боже мій!

Ще серпень в квітах чарівних
З метеликами бавиться!
Та сяде паморозь й на них –
Не встигнуть і отямитись.

А поки що – раюй душа:
Гуляє вік бальзаківський!
Й не йме того, що сивина
Уже з'явилась в зачісці...

Й не хоче відати про те,
Що вже минає літечко,
Що тіло, лите, молоде,
Стає гливким, як тістечко...

А серце тішиться лиш тим,
Що стигле літо бабине
Так вабить сріблом павутин
І золотими барвами!..

...Візьму і надкушу за Вас
Це яблучко освячене.
На свято – яблуневий Спас –
Назавжди нами втрачене...

СУМНА АЙСТРА

Ще терен-слива не дозріла,
Ввібравши в себе неба синь,
А вже із хмари задощило,
І випав іній по росі.

Ще літо бабине не гралось
Із павутинням у саду,
А вже сумною айстра стала
У чорнобривців на виду.

А як їй буде в падолисті,
Як відлетить останній птах.
І навіть джміль не схоче сісти
В її погрітись пелюстках?..

* * *

Зневажати гидкі пересуди
Не у кожного вистачить сил...

Множать підлі плітки серед люду
Анонімно-їдкі голоси,
Й розповзаються ті, наче гади,
З-під колоди на зле ремесло,
І шиплять, як зміюки, затято,
І, як оси, кусають жалом,
І розносить безкарно їх вітром,
Мов отруйний пилок бур'янів.
І не можна вже їх зупинити,
Як жорстоку орду сарани,
Знахабнівши, з-за рогу у груди
Вгонять лезо смертельне коси...

Пережити людські пересуди
Не у кожного вистачить сил...

НА НАШІЙ ВУЛИЦІ

В житті недобре все забудеться,
І щось хороше, певно, збудеться.
Але, щоб більше не хапати
Зірок із неба, мушу знати –
На нашій із тобою вулиці
Ніколи вже не буде свята...

Коли ж ти радісно і лунко
Вся – у дарунках, поцілунках
В новім житті щасливу дату
Із іншим будеш відзначати,
Я із самотнього завулку
Спостерігатиму за святом...

* * *

Ідуть дощі –
Холодні до байдужості,
Ідуть дощі –
Колючі, як сосна..

Мені не вистачає
Мужності
Повірити
Що це – весна...

І ти ідеш –
Холодна до величності:
Колюча,
Як січневий сніг...

Мені не вистачає
Вічності
Повірити,
Що все це – в дійсності,
А – не у сні...

ЧОРНІ ПТАХИ

Летять сніги
На сірі луки
І на галявини.
Над яром
Кружляють круки,
Над гаєм –
Гайвороння.

Чого шукають
Чорні птахи
На білім світі?
Мовчать дуби
І скіфські баби –
Століттів свідки.

А знають відповідь,
Звичайно,
Вони ж – ровесники.
Та час навчив їх
Промовчати
Там, де невесело,

Де слід завжди
Біди чекати
На рівні – долі,
Де, наче вирок,
Чорні птахи
Віщують горе...

* * *

Відчуваю
Всім серцем, єством,
Що ходить десь
Щастя осіннє
Мое
Із природнім теплом,
Хоча вже на скронях – іній...

*Д у ш а , н е н а ч е
б о с о н і ж к а ,
Т а к п р а г н е ч и с т о ї
р о с и ! . .*

ДИВНА ОСІНЬ

Я ще не бачив
Стільки золотого,
Прощального, осіннього тепла,
Не відчував,
Щоб так повільно-довго
За обрій павутиночка пливла!

Можливо, я
Уперше народився,
Чи, може, вперше
Народився світ –

Кудись далеко
Жовтень вже подівся,
А жовте листя
Не спадає з віт.

За пагорбом
Уже зима упріла,
Чекаючи
На перші морози,
А листопад
У вранішній росі
Дзвінким синичкам
Ніжно чистить пір'я.

Не поспішає осінь
На спочин –
У сонячнім промінні
Верховодить!
Нічого не буває
Без причин
Ні в нашому житті,
Ні у природі...

ОСІННІЙ АКОРД

Акорд останній
Осені луна,
Пожовклий явір
Диригує вітням.
Ще кілька днів –
І снігова зима
У комині засвище
Лютим вітром.

А поки що
Удвох біля вікна
Ми стоїмо
І чуємо,
Як тихо
Акорд останній
Осені луна.
І як
На змерзлі пальці
Явір дихає...

* * *

Морозцем осіннім ранок диха,
Моросить дощами сірий день.
В надвечір'ї сива обліпиха
Розсипа намисто золоте.

Ніч гаптує памороззю луки,
Інієм по стежці вишива...
Підбирає серце до розлуки
Найщиріші у житті слова.

Та вони виходять сизим паром,
Мов прощальні порухи душі,
І щезають поміж листопадом
Під сумну мелодію дощів...

* * *

Покрились памороззю луки,
Мережить ясинець на склі.
І наклада на себе руки
Остання бабина теплинь.

Ось-ось посіє з неба мжиця,
Розкисне стежка до воріт.
І листопадова синиця
Склює з куща останній глід.

Скує ріллю у грудку грудень,
Повітря січень посіче.
І став здригне крутим плечем,
Прийнявши холоди на груди.

Та серце віри не втрача
У берег березня далекий –
В зимових , вітряних ночах
Вчува поверення лелеки.

* * *

Крізь глобальне потепління,
Мжичку, мряку і туман,
Відсирілі сірі стіни
Він пробивсь-таки! – до нас.
Уночі, коли все спало,
Він з'явився у вікні,
Щедро із небес опалим –
Січня білий, чистий сніг!
Сипав рясно і невпинно,
Зголодніло – до землі,
До озимих – ізгори
Крізь глобальне потепління.
Ніби всім хотів довести,
Що – не зайвий, не спізвивсь...
Що без нього жодна з весен
Не прийде – як не молись...

ЗИМОВА НІЧ

Снігурів рожеві груди –
Ніби яблука в снігах.
Сплять сади. Спочили люди
У наtoplених хатах.

Тиха ніч лежить довкола –
Не лунає півнів спів,
Не скрипить обмерзла корба
На колодязі старім.

Все мовчить в полоні білім,
У нерушній таїні...
Лиш слабенький вогник блима
В хати крайньої вікні –

Ледь освітлює стежину,
Що ще тепла від слідів...
Й прикрива той вогник жінка
Теплим тілом молодим,

Щоб тому світив в дорозі,
Хто її в цю ніч зігрів.
І пішов... Що на порозі
І в душі не наслідив.

* * *

Ще полютує трішки лютий –
І здасть позиції свої,
І день вдихне
На повні груди
Повітря збуджених гаїв,
Де на проталинах галявин
Найперші проліски цвітуть,
І де,
За будь-яких обставин,
Птахів надійні гнізда ждуть.

У НІЧНІЙ ДОРОЗІ
(Напівжартівливий)

Сад яблуневий у білім наливі
Вабить крізь темряву ночі,
Ніжністю світяться
Яблука стиглі,
Ніби коліна дівочі.

Боже, утримай мене від спокуси
В рай цей пірнуть головою –
Я ж безнадійно у нім захлинуся
Диво-красою такою!

Господи, втримай мене від бажання
Щиро повірити в щастя –
Вже не знайду,
Щоб загоїти рану,
Лист подорожника вранці!

Отче Спасителю,
Дай порятунок
Від почуття, що дурманить,
Що поневолює битися лунко
Серце в солодкім дурмані!..

Сад яблуневий у білім наливі
Доля лишає позаду.
Ось вже і ріг
Показався ізліва,
Наче “ДАГ” із засади...

* * *

Кому твоя ранкова голубінь,
Кому твоє народження пожежі?
Веселка, а чи бинт –
Твоя життєва стежка?

Кому танок твій – ніжний і легкий,
Кому твій сміх, немов кришталь, прозорий?
Чи хмари, чи зірки –
Твоя подальша доля?...

ЯБЛУКО

Прагнуть до нього,
Що стигло на вітру,
Не цілу вічність –
Одненьку миттєвість!

Зірвалося з віття,
Розбилось об землю
Миттєво – на вічність...

ОСИКА

В передгроззі тремтить осика...
А в тебе очі - неначе синька,
А в тебе вуста – розтулені,
В них серця відлуння чую я –
І йду на жадану прірву,
І падаю на каміння,
На біле каміння...
І плаче рій хмар
Над моєю вдачею
І над тією годиною,
Коли затремтіла осика.

НА СВІТАННІ

Скоро місяць розтане,
Мов лимонна цукерка,
Заспівають птахи
На плечах новодня,
І в колодязь старенький
Новеньке цеберко
Упаде, щоб уперше
Доторкнутися дна.
І пестун-вітерець
Поміж віттям розвіє
Твій легкий, пелюстковий,
Попелюшковий слід...

Скоро – ранок.

А в мене
Мережаться вії,
На яких усю ніч
Проблукали зірки.

* * *

Яка не тепла
Темна нічка,
Та, раптом,
Ранок не проспи:

Душа,
Неначе босоніжка,
Так прагне
Чистої роси!

ПОЧАТОК

Іще земля не парувала
І дощ дерева не омив.
І голуби не парувались,
Не озивалися громи.

Ще чорну сажу не трусили
І не білили світло дім –
Ще вечорами сірий дим
Над димарем вітри студили.

Був тільки провесні початок –
Предтеча сонця і води,
Коли холодними ночами
Тремтять у темряві сади.

А вранці – клаптиками снігу – Капітулюють морози.
І відриває річка кригу
Від прибережної лози.

Був тільки провесні початок –
Коли виходять на поріг,
Щоб замести останній сніг
І – на дорогу помовчати...

О.К.

А день на день – такі не схожі:
Учора – сіре і німе,
Сьогодні – болем розтривожене,
Усе ніяк не промине.
Ну а яким же буде завтра –
Таким собі, непоказним,
А чи - щасливо-світлим! – задля
Якого і живемо ми.

ПРО АВТОРА

Доценко Юрій Тимофійович народився 19 вересня 1954 року в селі Малотараніці, що поблизу Краматорська на Донеччині, в сім'ї робітників. Після школи вступив до Донецького державного університету на українське відділення філологічного факультету. Після завершення навчання служив в армії на Далекому Сході, викладав рідну мову та літературу в школах Донеччини та Запоріжжя. З 1978 року – на журналістській роботі.

Перша збірка віршів «Літо чебрецеве» побачила світ у видавництві «Донбас» 1984 року. Теплу передмову до неї написав відомий український поет, лауреат Шевченківської премії Леонід Талалай. Від першої до другої збірки Юрія Доценка пролягла відстань у довгі і важкі десять років. Книжку «Мотив дерев глибинний» видало творче об'єднання «Лад» за сприяння відомого поета і прозаїка Петра Бондарчука. Третю збірку випустив у 1998 році Український культурологічний центр м. Донецька. Опісля вийшла у світ книжка вибраних поезій «Осінні багаття».

Поетичні добірки Ю.Доценка друкувалися у багатьох колективних збірках («Крона», «Земле рідна, колискова», «Донеччино моя!» та інших), у всеукраїнських газетах та журналах («Літературна Україна», «Голос України», «Літературний Львів», «Україна Молода», «Донеччина», «Виробник України», «Донбас», «Березіль»). У перекладі російською мовою – в московському альманасі «Истоки». Юрій Доценко також пише вірші для дітей, займається перекладом. Він – лауреат літературної премії імені Володимира Сосюри Донецького обласного фонду культури, обласної літературної премії імені Григорія Кривди. Член національної спілки письменників України з 1991 року.

ЗМІСТ

Щире слово земляка.....	5
На батьківський поріг	9
Дідова хата	10
Дорога додому (Уривки з поеми)	12
Рідна річка.....	14
"Синіє Сіверський Донець..."	15
Перша електричка	16
Човен	17
Весняний пароль	18
Зелена книга.....	20
Вечірня зірка.....	21
Молодий місяць.....	22
Нічний рибалка.....	23
Під тихий плин води	24
Друзям юності	26
Балада про старого копача	27
Остання зима	32
Добрий слід	34
Сумна тиша	35
Талан.....	36
Важка нива	37
Кривдина горілка	38
"Все більше і більше..."	39
На станції Микитівка	40
Крилатий кінь	42
Поет і кіт	43
Крапля	44
Щука по-щирому	45
Чайка	46
Тарасова гора.....	49
"Чи ми – народ?"	50
"Надворі знову грудень став..."	51
Початок зими високосного року	52
Передноворічний, оптимістичний	53
Як і колись... ..	55
Київський	56
Відверта розмова	57

До Зеленого Клину.....	59
На привокзальному пероні	62
Калинова дума.....	64
"Зовсім не смішно..."	69
На нічному чергуванні.....	70
"Наснився вірш..."	71
Українська мова	72
Гітара Василя Єрошенка – класика японської літератури	73
Казка.....	74
На добру згадку.....	75
Талісман	76
Рідне слово.....	77
Після коми	80
Лікарняний.....	81
Не будемо дивитись у вікно	82
Іще єси.....	83
Вересню	84
"Спасителю, не поспішай..."	85
"Раптово з'явилась у липні..."	86
Глуха стіна.....	87
«Куди піти, податися...»	88
"Не спиться..."	89
Самотина.....	91
Богдані.....	92
Тополиний пух	93
На яблуневий Спас.....	94
Сумна айстра	95
"Зневажати гидкі пересуди..."	96
На нашій вулиці	97
"Ідуть дощі..."	98
Чорні птахи	99
"Відчуваю..."	100
Дивна осінь	103
Осінній акорд	104
"Морозцем осіннім ранок диха..."	105
"Покрились памороззю луки..."	106
"Крізь глобальне потепління..."	107
Зимова ніч	108

"Ще полютує трішки лютий..."	110
У нічній дорозі.....	111
"Кому твоя ранкова голубінь..."	112
Яблуко	113
Осика	114
На світанні	115
"Яка не тепла..."	116
Початок	117
"А день на день – такі не схожі..."	118
Про автора.....	119

Автор висловлює щирю подяку за допомогу у підготовці та виданні цієї книжки колективу ТОВ ІРК "Виробник України", який очолює Сергій Олександрович Шацький, керівництву "Заводу компресорів", де директором Костянтин Ілліч Струцко. Ці підрозділи входять до складу нордівської корпорації, президентом якої є Герой України, народний депутат Валентин Іванович Ландик.

Окрема велика подяка – творчому колективу Українського культурологічного центру м.Донецька, керманичем якого з дня його заснування є доктор технічних наук, професор Володимир Стефанович Білецький, що став безпосереднім ініціатором цього видання.